

Hvordan måler man kvaliteten i en teaterforestilling for børn? I et større læseprojekt eller en leg, som børnene selv har fundet på? Tja... eftersom de tre eksempler repræsenterer hver sin form for børnekultur er det i al fald ikke den samme skala, der skal i brug. Men kvaliteten af børnekultur kan nu heller ikke måles og vejes på den måde, mener Jette Thorndal, der har skrevet kandidatspeciale om emnet. Læs hendes overvejelser her.

ARKIVFOTO: BIRGITTE RØDKER

En pige står og maler i Børnekulturtogets vogn med billedkunst i efteråret 2001. Men hvordan måler man kvaliteten af hendes oplevelse?

Sæt ord på kvaliteten

af JETTE THORNDAL

Kulturen spiller en vigtig rolle for det gode børneliv. Gode kulturtilbud er en vigtig ingrediens i børns liv, fordi mødet med kulturen gør børnene i stand til at udvikle sig og værdsætte de værdier og det fællesskab, de er en del af. Gennem mødet med kulturen vil barnet få nogle redskaber til at forholde sig aktivt til virkeligheden og lære at fortolke livet og skabe sig en identitet. Desuden får barnet gennem mødet med kulturen mulighed for at udvikle sine kompetencer, udtrykke sine egne følelser og tanker og lære, hvordan det skal indgå aktivt i fællesskaber.

Kulturen har altså stor betydning for børn, og det er derfor vigtigt, at der eksisterer kultur af god kvalitet til børn. Men hvad er god kvalitet, når man taler om børnekultur?

Kvalitetsbegrebet er vanskeligt at definere, da kvalitet betragtes ud fra et individuelt niveau. Der opstår derfor forskellige opfattelser af, hvad kvalitet er. Børnekulturbegrebet er ligeledes et komplekst begreb, som det

kan være svært at definere. Det skyldes, at begrebet indeholder mange aspekter. En af grundene til det er, at begrebet er opsplittet mellem to forskellige paradigmer. På den ene side er der socialiseringsparadigmet, der omfatter voksnes kulturprodukter for børn, og på den anden side er der kulturparadigmet, der omfatter børns hele livssammenhæng.

Tre former for børnekultur

Grundlæggende deler man børnekulturbegrebet op i tre former for børnekultur. Kultur *for* børn omhandler den kultur, der er produceret for børn af voksne. Kultur *med* børn omhandler kulturelle aktiviteter, hvor både børn og voksne deltager. Og sidst men ikke mindst kultur *af* børn, som også nævnes som børns egenkultur. Denne kulturtype betegner de kulturelle udtryk og aktiviteter, som børn frembringer i deres egne netværk. Det er altså en kulturform, der betegner børnenes legekultur.

Der er flere faktorer, der er vigtige at være opmærksomme på, når man kvalitetsevaluerer på det børnekulturelle område. For det første er det vigtigt at være opmærksom på, at børnekulturen ikke blot består af ét område, men som sagt inddeles i tre områder. Man kan derfor ikke kvalitetsvurdere børnekulturen som en enhed, men må være opmærksom på, hvilken form for børnekultur, man har med at gøre.

For det andet er det vigtigt at være opmærksom på, at evalueringen af børnekultur for det meste vil blive udført af folk, der ikke selv er deltagende i kulturen. Børnekulturen vil oftest blive bedømt af voksne, og det kan være vanskeligt for den voksne at sætte sig ind i børnekulturen, da den foregår i en anden kontekst end den, den voksne befinder sig i. Da børns livsvilkår har ændret sig, har børnene ikke den samme barndom, som den voksne selv havde, og det kan derfor være vanskeligt for den voksne at sætte sig ind i nutidens børnekultur. Det er derfor vigtigt, når man evaluerer børnekultur, at man kan

sætte sig ud over sig selv og se på den kultur, man vurderer, således at man er i stand til at vælge i forhold til den gruppe, som man skal vælge på vegne af.

Ingen generel model

Gennem arbejdet med mit speciale »Kvalitets-evaluering på det børnekulturelle område« fandt jeg frem til, at det ikke er muligt at lave en generel evalueringsmodel til vurdering af kvalitet på det børnekulturelle område. Dette skyldes, at børnekulturen er tredelt. Jeg fandt ligeledes frem til, at kvalitet ikke kan og ikke bør omdannes til en kvantitativ skala, hvorpå man kan aflæse, hvad der er god kvalitet. Kulturel kvalitet kan ikke sættes i karakter-skalaform, men derimod er det muligt at sætte nuancerede ord på. Ved at få sat ord på hvad man forstår ved kulturel kvalitet, vil det blive mere klart og dermed nemmere at foretage kulturpolitiske afgørelser og prioriteringer. Når man skal vurdere kulturel kvalitet, kan man gøre det ud fra tre begreber: engagement, evner og nødvendighed. Med disse tre begreber forbinder man kvalitet på det kulturelle område med det, at der skal være et oprigtigt engagement til stede. Børnene, der enten kommer for at overvære projektet eller selv deltager i det, skal kunne opfatte et oprigtigt engagement. Det skal ikke blot virke som om, det er en pligt eller en rutine fra den voksnes side. Derudover skal personerne, der står bag projektet, have evner inden for det pågældende område. Dette kan betyde, at man eventuelt skal have fat i personer uden for institutionen. Sidst men ikke mindst ser man på nødvendighed. Med dette menes, at projektet skal indgå i et med- eller modspil til den tid, det fungerer i, og det skal skabe et med- eller modspil til den påtænkte målgruppe. Desuden skal projektet være

øjeblikkende, hvilket vil sige, at det skal forholde sig til publikums livssituation og perspektivere den, så der tilføres noget nyt.

Forskellige fokuspunkter

I evalueringssituationen vil der være forskel på, hvad man lægger vægt på ved de forskellige former for børnekultur. Når det drejer sig om vurdering af kultur for børn, vil fokus ligge hos den kunstner, der skaber kulturen. Man kan sige, at det er det kunstneriske produkt og dets forhold til børn, som bliver kvalitetsvurderet.

Ved kultur med børn vil kvalitetsvurderingen bygge på, om børnene får en god oplevelse gennem projektet. Det vil altså være selve processen, der er i fokus. Man vil kunne tale om høj kvalitet inden for begge områder, men man skal være opmærksom på, at det ikke er de samme kvalitetsparametre, man benytter inden for områderne.

Med hensyn til børns egenkultur forholder det sig ligeledes helt anderledes. Her kan det i det hele taget være temmelig vanskeligt for den voksne at kvalitetsvurdere, i og med at det er en kultur, der foregår i en helt anden kontekst end den, den voksne lever i. Man kan ikke direkte kvalitetsvurdere børns egenkultur. Men selvom man ikke kan det, skal man ikke stoppe med at fokusere på kvalitet i denne form for børnekultur. Man skal altså ikke bare stille sig tilfreds med, at børnene udfolder sig kreativt og er aktivt skabende. Det er vigtigt, at man igennem de andre børnekulturformer giver børnene

kendskab til kvalitetskultur, som de så derefter selv kan bringe ind i deres egenkultur. Evaluering af børns egenkultur vil altså blive en mere indirekte vurdering. Denne evaluering vil ske i forbindelse med evaluering af kultur for børn og kultur med børn, forstået på den måde, at man med børnekulturprojekter skal være opmærksom på, om projekterne kan give børnene noget med videre, som de så senere kan benytte i deres egenkultur.

Den gode børnekultur

Man betragter kulturel kvalitet inden for børnekultur ud fra tre synspunkter. Det første synspunkt tager udgangspunkt i, at kultur skal være med til at udvikle børn til velfungerende samfundsborgere i et demokrati. Det andet synspunkt tager udgangspunkt i børns egenkultur og går ud på, at børn via kulturprodukter skal skabe mening i deres liv her og nu. Det tredje synspunkt tager udgangspunkt i, at børnene skal blive rørte, oprørte eller eftertænksomme, når de har været i kontakt med kulturen.

God børnekultur handler i det hele taget i dag meget om, at børn selv skal have mulighed for at mærke og opleve. Den gode børnekultur inspirerer barnet til at forholde sig aktivt til livet og giver rum for erkendelse. Samtidig er god børnekultur den kultur, der forener kunsten med barnets leg.

Jette Thorndal er cand.scient.bibl. fra Danmarks Biblioteksskole, Aalborg, 2003.

I efterårsferien 2001 rykkede bibliotekerne i Ringkøbing Amt ud i virkeligheden for at give børnene i amtet en oplevelse. Billedet her er taget da Børnekulturtoget gjorde holdt i Herning og pigerne kommer fra Den Kongelige Balletskole i Holstebro.

